

Ця книжка з'явилася завдяки моїй племінниці.
Вона живе у Франції і щоліта приїжджає до Києва.
Тут вона народилася й прожила перші чотири роки.
Ми з нею друзі і любимо гуляти київськими вулицями.
Так було й того разу, коли на Львівській площі ми натрапили
на пам'ятник маленькій Анні Ярославні.
— Знаєш, хто це? — спитав я свою дев'ятирічну супутницю.
— Якась дівчинка з книжкою? — насмішувато примружилася
вона.
— Не проста дівчинка. Це — Анна, донька Ярослава Мудрого.
Вона потім стала...
— ...королевою Франції! — вигукнула моя племінниця. —
Це ж Анна Ярославна, так?
— То ти знаєш про неї? — втішився я.

— Знаю, але зовсім мало. Просто мій тато іноді називає мене Анна Ярославна. Він же Ярослав, а я — Ані, тобто Анна... Можеш розказати про неї трохи більше?

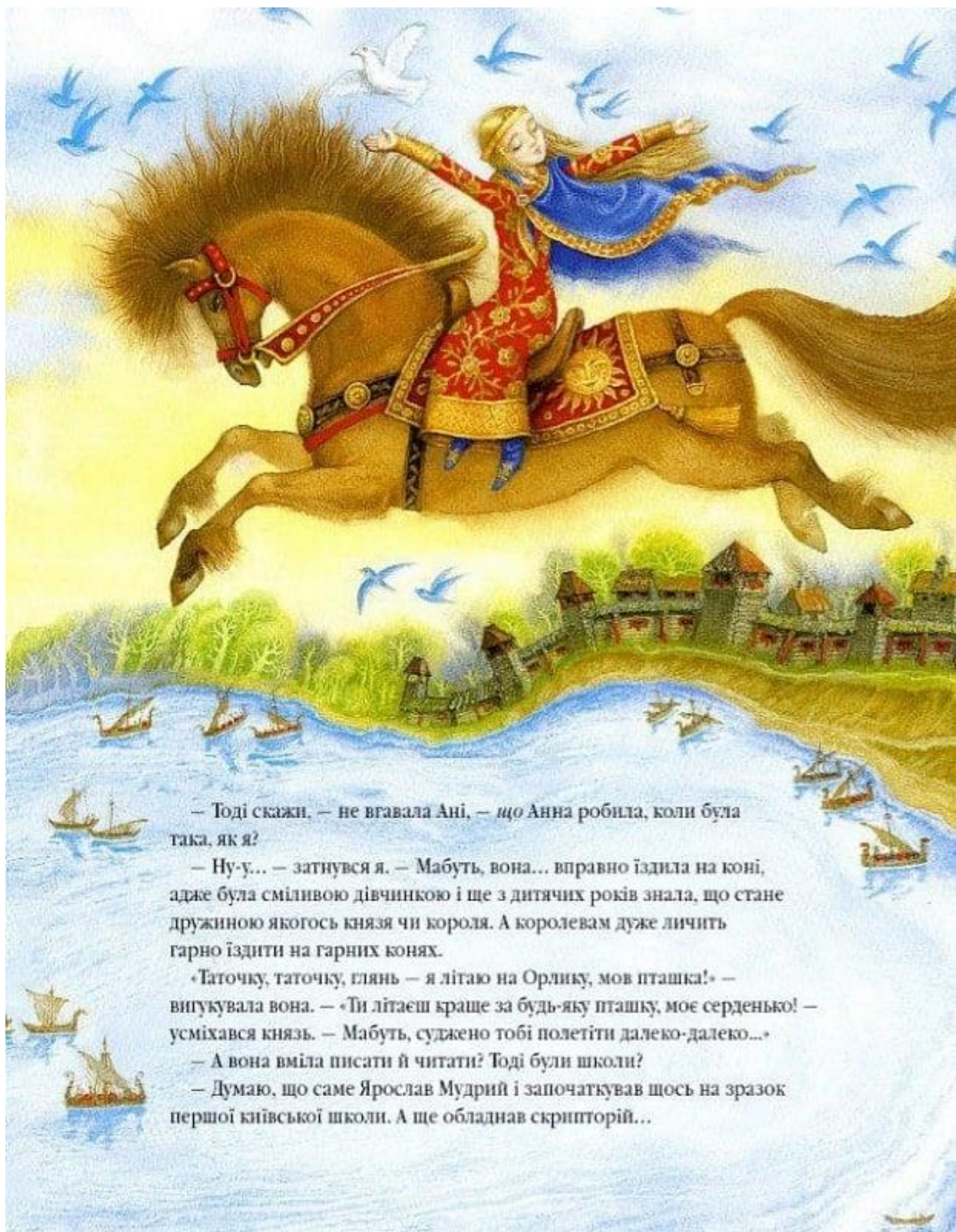
Ані наморщила носик і глянула мені в очі.

— Спробую, — сказав я, — але домовимось, що ти не перериватимеш мене за кожним словом, адже про Анну відомо не так вже й багато...

Моя мала французка невпевнено хитнула головою, і я почав...

— Анна народилася в Києві, майже тисячу років тому, приблизно 1032-го року. Вона була наймолодша з трьох сестер і мала ще шістьох братів. Її маму звали Інґігерда — пригадуєш, у казці «Снігова Королева» дівчинку звали Герда? — (Ані кивнула.) — Інґігерда була шведська принцеса, донька короля Швеції. Київські люди називали її Ірина.

— Тоді скажи, — не вгавала Ані, — що Анна робила, коли була така, як я?

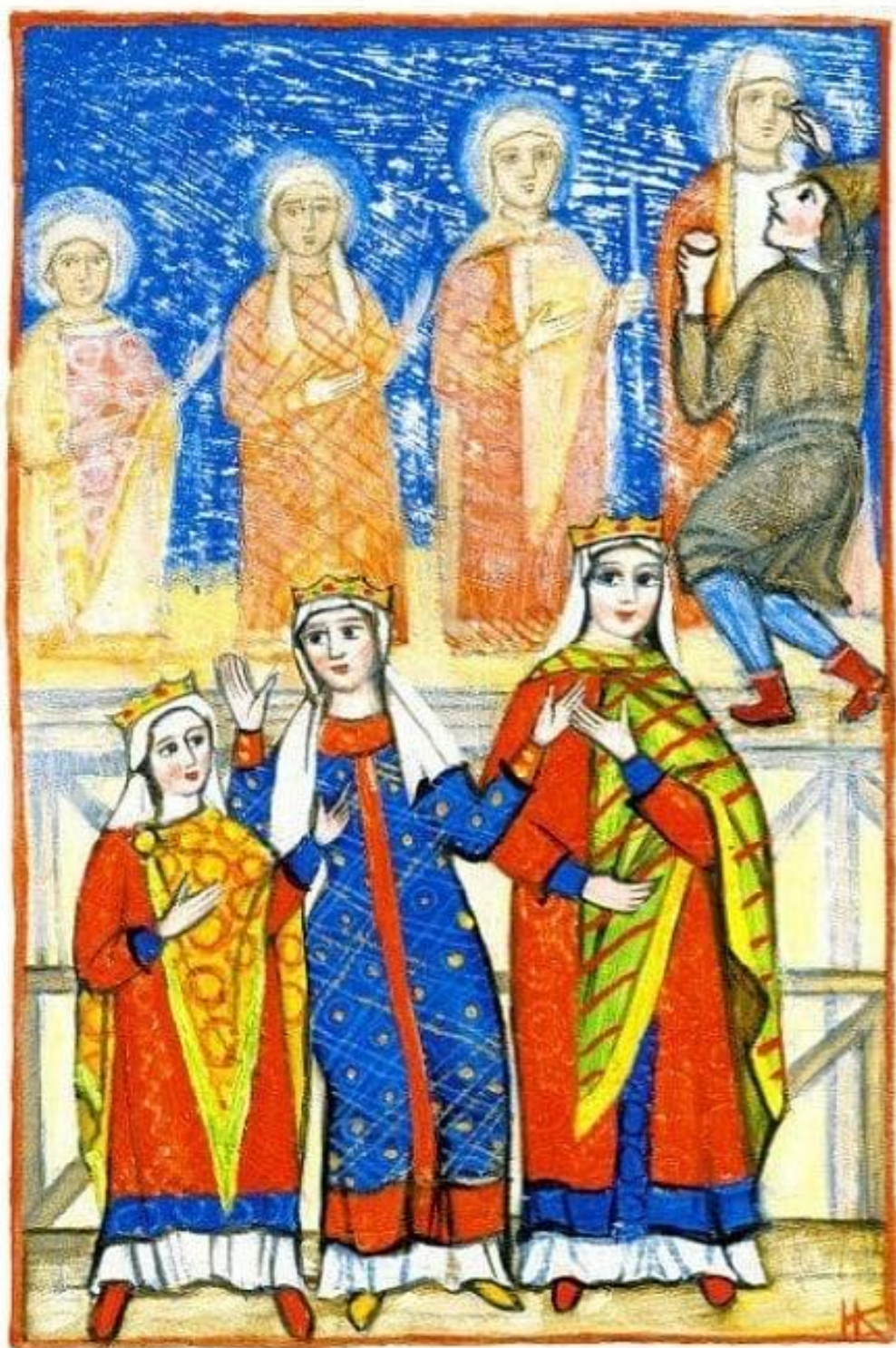
— Ну-у... — затнувся я. — Мабуть, вона... вправно їздила на коні, адже була сміливою дівчинкою і ще з дитячих років знала, що стане дружиною якогось князя чи короля. А королевам дуже личить гарно їздити на гарних конях.

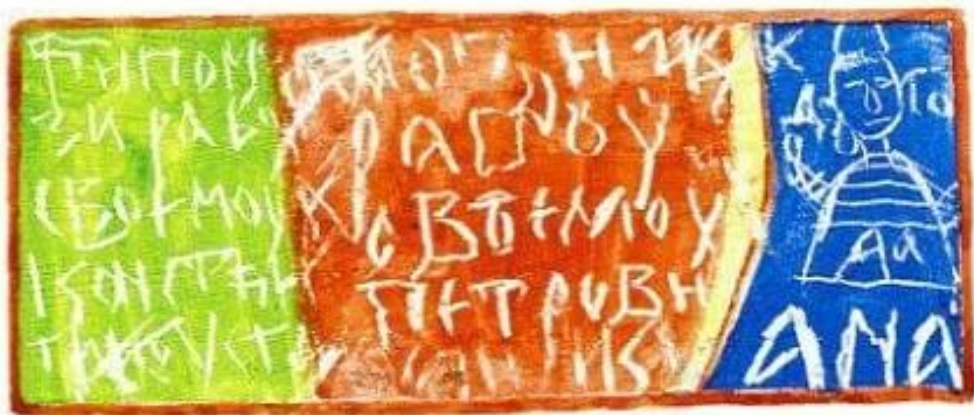
«Таточку, таточку, глянь — я літаю на Орлику, мов пташка!» — викувала вона. — «Ти літаєш краще за будь-яку пташку, моє серденько!» — усміхався князь. — Мабуть, суджено тобі полетіти далеко-далеко...»

— А вона вміла писати й читати? Тоді були школи?

— Думаю, що саме Ярослав Мудрий і започаткував щось на зразок першої кнївської школи. А ще обладнав скрипторій...

А далі на стіні навпроти вітвара ми побачили щось особливе — підпис самої Анни: **АНА**. Мабуть, вона написала це перед від'їздом у далеку Францію...

— Бачиш, саме тут, на стінах Софії, зберігся наш найцінніший «буквар» — давньоукраїнські графіті (тобто написи на стінах), що їх тисячу років тому зробили кияни: «**Господи, помози рабѣ своєму Петрові... Останкові... Луці... помилуй Валцилѣ**». Або такі слова, як **молик**, **тече** (а не церковнослов'янське *молиш, течет*). Та й ім'я князя Володимира всюди писали «**Болодмир**», а не якийсь там *Владімір*.

Але серед усіх графіті найдужче нам припав до серця давній заклик до Господа: «**А короков тѣщѣ оточи**»!

А ще Ані дуже розсмішило збільшене фото надряпаного на стіні слова «**поросѣ**» — якийсь монах тисячу років тому каявся, що з'їв його в піст.

— А тепер цей дрібний гріх добре прислуговується українському мовознавству, засвідчуючи, що ми й досі вживаємо ті самі слова... Той монах «**підсунув**» нам просто золоте поросѣ! — зі сміхом сказав я.

— То виходить, що в давньому Києві розмовляли майже так само, як ми тепер! — засяяла Ані.

— Приблизно десь так, а як інакше? Саме ці та інші графіті тих часів переконливо спростовують дурні побрехеньки про «недавнє» походження нашої мови...

ТРАСЦЕЮ ОТОУЪ

ПУРОСР

До Парижа Анна їхала десь зо два місяці, — це не так, як ти тепер летиш три години літаком...

Дорогою вони завернули в Краків до Анниної тітки — королеви Марії Доброніги — наймолодшої сестри Ярослава Мудрого, яка була дружиною польського короля.

Далі вони знову довго їхали кіньми. Анну охороняв загін із вікінгів і наших воїв. Добиралися вони з пригодами.

— А ті пригоди — страшні? — зацікавилася Ані.

— Ну... — запнувся я, — за Регенсбургом на них напав один баварський барон...

Він почув про принцесу неймовірної вроди, тож вирішив викрасти і дівчину, і її пребагатий посаг, адже Анна була донькою володаря могутньої країни. Київська держава тоді була у розквіті...

Французів, що їхали трохи попереду, барон пропустив, а на наших вчинив підлий напад. Січа була люта...

На їхньому шляху трапилася непоказна з вигляду річка з довгим мостом. Вода в річці прибувала. Анна перша поїхала на коні по мосту й була вже ледь не на тому боці. Аж раптом міст під тиском води зарипів — і князівна разом з конем звалилася в воду. Ще мить — і втонула б, але її підхопили чийсь дужі руки і понесли до берега...

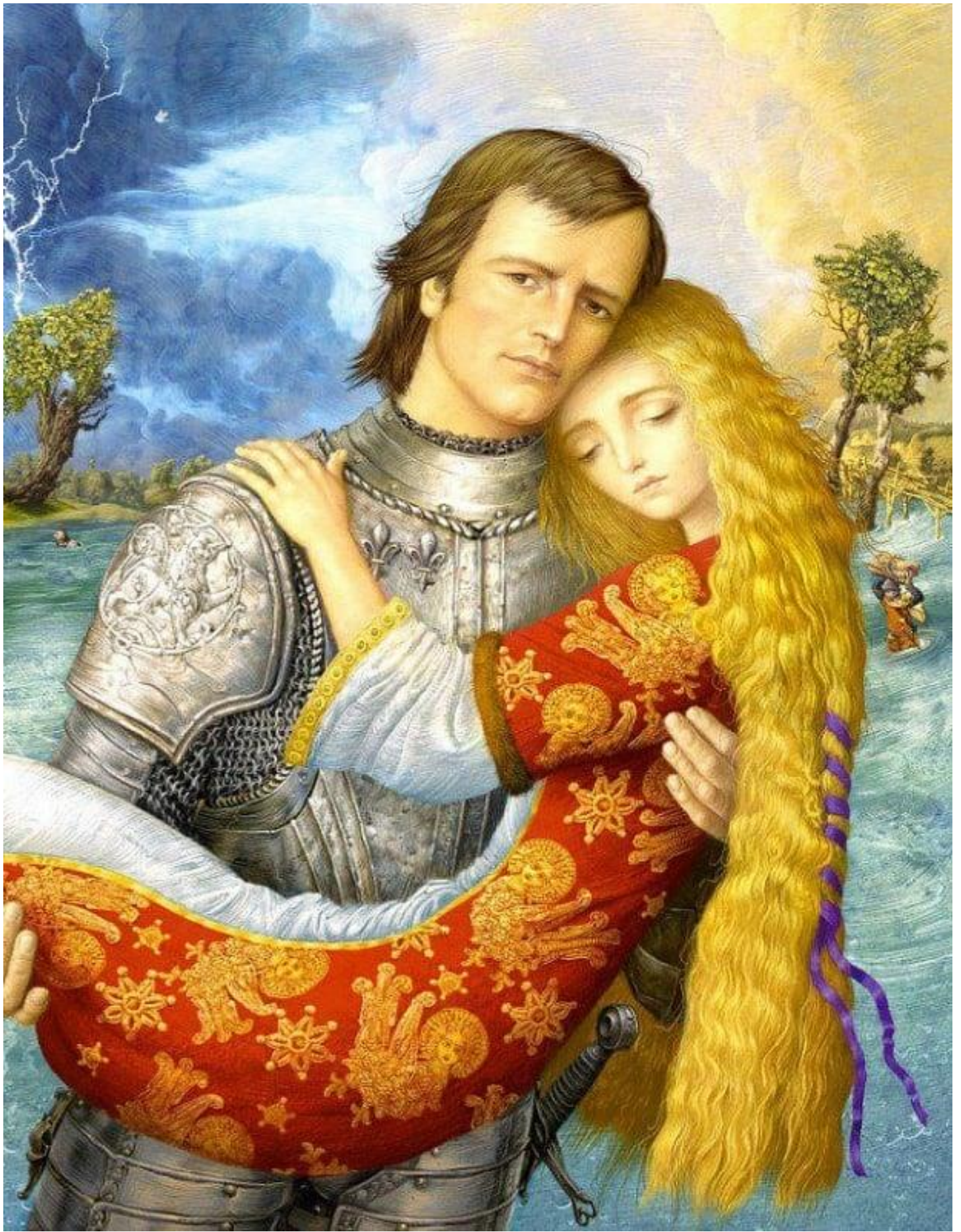
— А хто ж то був? Якійсь розбійник?! — насторожилася Ані.

— Рятівником Анни виявився граф Рауль де Валуа, що якраз об'їжджав свої володіння. Коли він зрозумів, хто вона і куди їде, то якось дуже сумно зітхнув і так глибоко зазирнув їй в очі, що той його погляд Анна запам'ятала на все життя.

— Вона що — закохалася в нього? — підняла брови Ані.

Я вдав, що не почув, і повів оповідь далі.

— Хтозна. Можливо, він просто не дуже любив писати, бо за нього все писали його писарі.

— Ой, а ще бабуся казала, що Анна вперше привезла в Париж мило! — урочисто проголосила Ані. — Ти це знав?